

פירוט תלונות בתחום המינהלי בתקופה 1.1.97 - 31.12.97:

<u>חודש</u>	<u>החרמת ת"ז</u>	<u>אישור יציאה</u>	<u>כניסה לגדה</u>	<u>תושבות</u>	<u>כניסה לישראל</u>	<u>אחר</u>	<u>סה"כ</u>
1/97	--	10	--	4	4	--	18
2/97	1	13	1	6	3	--	24
3/97	1	15	--	7	6	3	32
4/97	2	8	1	4	--	1	16
5/97	1	9	--	1	7	3	21
6/97	--	11	--	1	5	1	18
7/97	--	9	--	4	4	--	17
8/97	--	5	--	3	2	--	10
9/97	--	4	3	7	6	2	22
10/97	--	14	--	3	2	--	19
11/97	--	12	--	3	7	--	22
12/97	--	6	--	3	5	--	14
סה"כ	5	116	5	46	5	10	233

1. תושבות

א. הטרנספר השקט

עניין התושבות במזרח ירושלים מובחן מעניין התושבות בגדה ובעזה. בירושלים מצוי הנושא בשליטתו של משרד הפנים, כאשר המגמה של המשרד - הבולטת במיוחד בשנתיים האחרונות - היא להביא לצמצום מספר הפלסטינים המחזיקים בתעודות זהות ישראליות של מזרח העיר. מבלי להשתמש באלימות פיסית, מבלי להעמיס את האנשים על ג'יפים או משאיות, מנהל משרד הפנים מדיניות של טרנספר שקט של תושבי ירושלים הפלסטינים אל מחוץ לעירם. מדיניות הטרנספר השקט מביאה לרמיסה של זכויותיהם של רבים: הזכות לחיי משפחה תקינים, הזכות לביטחון סוציאלי והזכות היסודית לחיות בביתך ולא לגלות ממנו. מי שמנסה להגן על זכויותיו, מוצא עצמו מול מערכת אדמיניסטרטיבית נוקשה ומנוכרת.

במהלך שנת 1997 המשיך המוקד לטפל במגוון בעיות הקשורות למדיניות הטרנספר השקט. הטיפול היה בחלקו ברמה הפרטנית ובחלקו ברמה העקרונית. הפעילות המשפטית שולבה עם קמפיין הסברתי נרחב.

הרקע לטרנספר השקט

בשנת 1967, מיד לאחר כיבוש ירושלים, הוחל החוק הישראלי על חלקים נרחבים מהמטרופולין של ירושלים שהיו עד אז בשליטה ירדנית. מי שנכחו במפקד שנערך אז בתחום עליו הוחל החוק הישראלי, קיבלו תעודות זהות ישראליות כחולות ומעמד של תושבי קבע (אך לא אזרחים) בישראל. לתושבי ירושלים מוקנים מספר יתרונות ביחס לשאר תושבי השטחים: הם זכאים לחיות ולעבוד בעיר (ובישראל כולה) – בעוד שהסגר מונע זאת מתושבי הגדה ועזה; הם זכאים לביטוח לאומי ולביטוח בריאות.

כל השנים נקטו הרשויות הישראליות במדיניות שנועדה לווסת את "המאזן הדמוגרפי" בירושלים, ע"י צמצום מספר תושבי העיר הפלסטינים. בין היתר, מדובר במניעת בנייה חדשה במזרח העיר, אי-הקמת כיתות לימוד וסירוב לאשר בקשות לאיחוד משפחות לנשים מזרח ירושלמיות שביקשו תעודות זהות של העיר עבור בני זוגן מהגדה, מעזה, מירדן או ממדינות אחרות. בנוסף, מי שיצא לחו"ל ולא חידש את מסמך הנסיעה שלו במועד, איבד את זכותו לשוב לעיר. היום הכלי לצמצום מספר תושבי מזרח ירושלים הפלסטינים הוא הקריטריון של "מרכז חיים".

בשלהי 1994 החלה לשכת משרד הפנים במזרח ירושלים ליטול תעודות זהות של תושבי העיר. משפחות שלמות החלו לקבל הודעות (לעתים באמצעות הדואר) כי בניהן חדלו להיות תושבים. להודעה נלוותה דרישה לעזוב את ירושלים תוך חמישה עשר יום. הרקע המשפטי לשליכת מעמד התושבות הוא פרשנות משרד הפנים (שזכתה לגיבוי בית המשפט), לפיה, מי שהעתיק את מרכז חיו מירושלים, רשיון ישיבת הקבע שלו (המגולם בתעודת הזהות) פוקע מאליו. המדובר באנשים שעברו, לדעת משרד הפנים, להתגורר בגדה (כולל פרבריה של ירושלים שהחוק הישראלי לא הוחל עליהם), בירדן או בארצות אחרות. גם אם שבו לחיות בירושלים מזה מספר שנים, מקבלים אנשים אלה הודעות גירוש. משך כל השנים המשיכו אותם אנשים לקבל את מלוא השירותים במשרד הפנים הישראלי (כולל מסמכי כניסה ויציאה מישראל כתושבים), מבלי שהוזהרו באופן כלשהו שהם עלולים לאבד את תושבותם. חלק מהקורבנות של מדיניות זו הן נשים ירושלמיות, שנישאו לתושבי הגדה או תושבי ירדן, ואשר עד לשנת 1994 לא איפשר להן משרד הפנים לקבל איחוד משפחות עם בני זוגן בירושלים, ובשל כך נאלצו לחיות עם בן הזוג מחוץ לעיר.

הקמפיין הציבורי

באביב 1997 פתח המוקד להגנת הפרט, בשיתוף עם ארגון "בצלם", במסע ציבורי רחב לעצירת הטרנספר השקט. במסגרת הקמפיין הוצא לאור דו"ח משותף והודפס חומר הסברה שהופץ הפצה המונית, בין היתר בצמוד לעיתונים מקומיים. הקמפיין זכה לתהודה בינלאומית רבה, וסיפוריהן של המשפחות שתושבותן נשללה התפרסמו באמצעי התקשורת ברחבי העולם. לצורך הקמפיין עמדנו בקשר עם שורה של ארגונים ישראליים ופלסטיניים, עורכי דין וחברי כנסת.